

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2015

813/2015

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 26 päivänä kesäkuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 118—121, 122—125 ja 128 §, sellaisina kuin niistä
ovat 121 § osaksi laissa 1214/2013 ja 123 § laeissa 581/2005, 506/2013 ja 1341/2014, sekä
lisätään lakiin uusi 117 a, 123 a ja 125 a § seuraavasti:

7 luku

Turvaamistoimet ja ulkomaalaisvalvonta

117 a §

*Turvaamistoimien määräämisen yleiset
edellytykset*

Ulkomaalaiseen voidaan kohdistaa
118—122 §:ssä tarkoitettu turvaamistoimi,
jos se on välttämätöntä:

- 1) hänen maahantulonsa tai maassa oleskelunsa edellytysten selvittämiseksi; taikka
- 2) hänen maasta poistamistaan koskevan päätöksen valmistelemiseksi tai täytäntöönpanon turvaamiseksi taikka muutoin maasta poistumisen valvomiseksi.

Turvaamistoimen määrää se viranomainen, joka valmistelee 1 momentissa tarkoitettua asiaa, tai täytäntöönpanosta huolehtiva viranomainen. Ulkomaalaiselle, johon turvaamistoimi kohdistetaan, on ilmoitettava turvaamistoimen peruste.

Jollei jäljempänä toisin säädetä, turvaamistoimi on voimassa, kunnes maahantulon tai

maassa oleskelun edellytykset on selvitetty, kunnes maasta poistamista koskeva päätös on pantu täytäntöön tai kunnes asian käsittely on muutoin päättynyt. Turvaamistoimi on kuitenkin heti määrättävä päättyväksi, kun se ei ole enää välttämätön päätöksenteon tai täytäntöönpanon turvaamiseksi.

118 §

Ilmoittautumisvelvollisuus

Ulkomaalainen voidaan velvoittaa ilmoittautumaan poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen toimipisteessä taikka vastaanottokeskuksessa määräajoin.

Jos vastaanottokeskuksessa ilmoittautumaan velvoitettu ulkomaalainen ei noudata ilmoittautumisvelvollisuuttaan, on vastaanottokeskuksen ilmoitettava velvollisuuden laiminlyönnistä välittömästi velvoitteen määränneelle viranomaiselle.

Ilmoittautumisvelvollisuuden toteutumista valvovaan vastaanottokeskuksen henkilökuntaan kuuluvaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahin-

HE 172/2014
HaVM 56/2014
EV 355/2014

Neuvoston direktiivi 2003/9/EY (32003L0009); EYVL N:o L 031, 27.1.2003, s. 18-25

gonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

119 §

Muut velvollisuudet

Ulkomaalainen voidaan määrätä luovuttamaan matkustusasiakirjansa ja matkalippunsa poliisin tai rajatarkastusviranomaisen haltuun taikka ilmoittamaan poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle paikka, josta hän on tavoitettavissa.

120 §

Vakuuden asettaminen

Ulkomaalainen voidaan velvoittaa asettamaan viranomaisen määräämä vakuus valtiolle oleskelu- ja paluukustannuksistaan.

Vakuus on vapautettava tai palautettava, kun vakuus ei enää ole tarpeen ulkomaalaisen maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten selvittämiseksi taikka maasta poistamista koskevan päätöksen valmistelemiseksi tai täytäntöönpanon turvaamiseksi. Muussa tapauksessa vakuus käytetään ulkomaalaisen oleskelu- tai paluukustannusten kattamiseen. Se osuus vakuudesta, jota ei käytetä näihin kustannuksiin, on välittömästi palautettava.

121 §

Säilöön ottamisen edellytykset

Jos 118—120 §:ssä tarkoitettut turvaamistoimet eivät ole riittäviä, ulkomaalainen voidaan yksilöllisen arvioinnin perusteella ottaa säilöön, jos:

1) ulkomaalaisen henkilökohtaiset tai muut olot huomioon ottaen on perusteltua aiheuttaa olettaa, että ulkomaalainen piileskeli, pakenisi tai muulla tavalla vaikeuttaisi huomattavasti itseään koskevaa päätöksentekoa tai maasta poistamistaan koskevan päätöksen täytäntöönpanoa;

2) säilöönotto on tarpeellinen ulkomaalaisen henkilöllisyyden selvittämiseksi;

3) ulkomaalainen on syyllistynyt tai hänen epäillään syyllistyneen rikokseen ja säilöön-

otto on tarpeellinen maastapoistamispäätöksen valmistelun tai täytäntöönpanon turvaamiseksi;

4) ulkomaalainen on säilöön otettu tehty uuden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen lähinnä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanon viivyttämiseksi tai häiritsemiseksi;

5) säilöönotto perustuu vastuuvaltion määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen 28 artiklaan; taikka

6) ulkomaalaisen henkilökohtaiset ja muut olosuhteet huomioon ottaen on perusteltua aiheuttaa olettaa, että hän muodostaa uhkan kansalliselle turvallisuudelle.

Lapsen säilöön ottamisen edellytyksistä säädetään 122 §:ssä.

122 §

Lapsen säilöön ottaminen

Edellytyksenä lapsen säilöön ottamiselle on, että:

1) 121 §:n 1 momentissa säädetty edellytys säilöön ottamiselle on olemassa sekä yksilöllisen arvioinnin perusteella todetaan 118—120 §:ssä tarkoitettut turvaamistoimet riittämättömiksi ja säilöönotto viimesijaisena keinona välttämättömäksi;

2) lasta on 6 §:n 2 momentin mukaisesti kuultu ennen päätöksen tekemistä; ja

3) sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämälle sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 3 §:n mukaisen sosiaalityöntekijän ammatillisen kelpoisuuden omaavalle viranhaltijalle on varattu tilaisuus tulla kuuluiksi.

Huoltajansa kanssa säilöön otettavan lapsen osalta edellytetään lisäksi, että säilöön ottaminen on välttämätöntä lapsen ja hänen huoltajansa välisen perheyhteyden ylläpitämiseksi.

Alle 15-vuotiasta ilman huoltajaa olevaa lasta ei saa ottaa säilöön. 15 vuotta täyttänyt ilman huoltajaa olevaa kansainvälistä suojelua hakevaa lasta ei saa ottaa säilöön ennen kuin häntä koskeva maastapoistamispäätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Säilöön otettu ilman huoltajaa oleva lapsi on päästettävä vapaaksi viimeistään 72 tunnin

kuluttua säilöön ottamisesta. Erityisistä syistä säilöissäpitoa voidaan jatkaa enintään 72 tuntia.

123 §

Säilöön ottamisesta päättäminen

Säilöön ottamisesta päättää poliisissa poliisilaitoksen, keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies ja rajavartiolaitoksessa pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään luutnantin arvoinen rajavartiomies.

Säilöön otetulle tai hänen lailliselle edustajalleen on ilmoitettava välittömästi kirjallisesti kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, säilöön ottamisen peruste sekä annettava tietoa säilöön ottamista koskevan asian käsitte-lystä ja mahdollisuudesta saada oikeusapua.

123 a §

Säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittaminen

Säilöön otettu ulkomaalainen on mahdollisimman pian sijoitettava säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettuun säilöönottoyksikköön.

Edellä 123 §:n 1 momentissa tarkoitettu virkamies voi päättää säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittamisesta poikkeuksellisesti poliisin pidätystiloihin, jos:

1) säilöönottoyksiköt ovat tilapäisesti täynnä; tai

2) ulkomaalainen otetaan säilöön kaukana lähimmästä säilöönottoyksiköstä, jolloin säilöön ottaminen saa poliisin pidätystiloissa kestää enintään neljä vuorokautta.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa ulkomaalainen voidaan poikkeuksellisesti sijoittaa poliisin pidätystilojen sijasta rajavartiolaitoksen pidätystiloihin, kuitenkin enintään 48 tunniksi.

Jos säilöön otettu ulkomaalainen on lapsi, häntä ei saa sijoittaa poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloihin, vaan hänet on aina sijoitettava säilöönottoyksikköön.

Säilöön otettu kansainvälistä suojelua haakeva on pääsääntöisesti sijoitettava säilöönottoyksikköön.

Poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovellettavasta laista säädetään säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 1 §:n 3 momentissa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun oikeudesta vierailta poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloissa ja keskustella luottamuksellisesti säilöön otettujen ulkomaalaisten kanssa sovelletaan, mitä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 6 a §:n 2 momentissa säädetään.

124 §

Säilöön ottamisesta ilmoittaminen ja tuomioistuinkäsittely

Säilöön ottamisesta ja 123 a §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuksellisesta sijoittamisesta päättäneen virkamiehen on viipymättä ja viimeistään säilöön ottamista seuraavana päivänä ilmoitettava asiasta säilyttämisspaikkakunnan kärjäoikeudelle tai kiireellisessä tapauksessa muullekin kärjäoikeudelle sen mukaan kuin oikeusministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse tai sähköisesti. Puhelimitse tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava kirjallisena kärjäoikeudelle.

Kärjäoikeuden on otettava säilöön ottamista ja 123 a §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua säilöön ottamisesta. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa sekä ilman huoltajaa olevan lapsen säilöön ottamista koskevassa tapauksessa asia on otettava käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään vuorokauden kuluttua ilmoituksesta.

Kärjäoikeus on säilöön ottamista koskevassa asiassa päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Kärjäoikeuden istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin kärjäoikeuden istunnosta säädetään.

Laskettaessa tässä pykälässä tarkoitettuja määräaikoja ei sovelleta, mitä säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:ssä säädetään.

125 §

Menettely käräjäoikeudessa

Säilöön ottamisesta ja 123 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta poikkeuksellisesta sijoittamisesta päättäneen virkamiehen tai hänen määräämänsä on oltava läsnä asiaa käräjäoikeudessa käsiteltäessä.

Asian käsittelyssä käräjäoikeudelle on esitettävä selvitys säilöön ottamisen ja säilöön otetun ulkomaalaisen poikkeuksellisen sijoittamisen edellytyksistä. Säilöön otetun on oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa, ja häntä on kuultava säilöön ottamisen ja poikkeuksellisen sijoittamisen edellytyksistä.

Jos käräjäoikeus harkitsee soveliaaksi, säilöön ottamista ja poikkeuksellista sijoittamista koskevan asian käsittely voi kuitenkin tapahtua säilöön otetun ulkomaalaisen tai 1 momentissa tarkoitettun virkamiehen olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Jos käräjäoikeus pitää sitä tarpeellisena, säilöön otettu ulkomaalainen on tuotava käräjäoikeuteen.

Asian käsittelyä voidaan lykätä vain erityisistä syistä. Säilöön ottaminen jatkuu asian seuraavaan käsittelyyn, jollei käräjäoikeus toisin määrää.

125 a §

Lapsen säilöön ottamista koskevan asian käsittely käräjäoikeudessa

Kun käräjäoikeus käsittelee lapsen säilöön ottamista koskevaa asiaa, 122 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun viranhaltijan on

Helsingissä 26 päivänä kesäkuuta 2015

annettava käräjäoikeudelle kirjallinen lausuntonsa asiassa. Lausunnon on oltava käytettävissä viimeistään käräjäoikeuden ottaessa asian käsittelyynsä 124 §:n 2 momentin mukaisesti.

128 §

Asian käsittely uudelleen käräjäoikeudessa

Jollei säilöön otettua ulkomaalaista ole määrätty päästettäväksi vapaaksi, säilöön otetun säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeuden on omasta aloitteestaan otettava säilöön ottamista ja 123 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskeva asia uudelleen tutkittavaksi aina viimeistään kahden viikon kuluttua päätöksestä, jolla käräjäoikeus on määrännyt säilöön otetun pidettäväksi edelleen säilössä asianomaisessa sijoituspaikassa.

Jos käräjäoikeus harkitsee soveliaaksi, säilöön ottamista ja poikkeuksellista sijoittamista koskevan asian uudelleen käsittely voi tapahtua 125 §:n 3 momentissa tarkoitettua videoneuvottelua tai muuta teknistä tiedonvälitystapaa käyttäen. Jos käräjäoikeus pitää sitä tarpeellisena, säilöön otettu ulkomaalainen on kuitenkin tuotava käräjäoikeuteen.

Käräjäoikeuden on varattava sosiaalityöntekijälle tilaisuus antaa lausuntonsa, kun käräjäoikeus ottaa huoltajansa kanssa säilöön otetun lapsen säilöön ottamista koskevan päätöksen omasta aloitteestaan uudelleen tutkittavaksi. Käräjäoikeuden on päästettävä lapsi vapaaksi, jollei säilössä pitämisen jatkamiselle ole erityisiä syitä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Sisäministeri *Petteri Orpo*